

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ФІНАНСІВ ТА ОБЛІКУ
КАФЕДРА БАНКІВСЬКОГО БІЗНЕСУ**

О. В. Дзюблюк, Я. І. Чайковський

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

з вивчення навчальної дисципліни

«ГРОШІ ТА КРЕДИТ»

**для студентів денної та заочної форм навчання
галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»**

**Тернопіль
2022**

Дзюблюк О. В., Чайковський Я. І. Методичні вказівки з вивчення навчальної дисципліни «Гроші та кредит». Тернопіль : ЗУНУ, 2022. 34 с.

Методичні вказівки містять повну характеристику змісту дисципліни «Гроші та кредит», складені у відповідності до навчальної програми курсу, включають рекомендації щодо змістового наповнення дисципліни, тематики практичних занять, виконання самостійної роботи, підбір тестових завдань для контролю за рівнем знань, ряд задач для практичного закріплення навчального матеріалу дисципліни.

Автори: *Дзюблюк Олександр Валерійович*, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри банківського бізнесу Західноукраїнського національного університету

Чайковський Ярослав Іванович, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри банківського бізнесу Західноукраїнського національного університету

Рецензенти: *Забчук Галина Михайлівна*, кандидат економічних наук, доцент кафедри банківського бізнесу

Баліцький Руслан Йосипович, керуючий Територіальним відокремленим безбалансовим відділенням № 10019/02 філії «Тернопільське обласне управління АТ «Ощадбанк»

Відповідальний за випуск: *Дзюблюк Олександр Валерійович*, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри банківського бізнесу Західноукраїнського національного університету

*Рекомендовано на засіданні кафедри банківського бізнесу ЗУНУ
(Протокол №7 від 10 травня 2022 р.)*

ЗМІСТ

ВСТУП	4
ТЕМАТИЧНИЙ ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ	5
РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ ЗА ТЕМАМИ	10
ТЕМАТИКА ТА ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	11
ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ	21
КОМПЛЕКСНЕ ПРАКТИЧНЕ ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ	22
ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ТРЕНІНГУ	26
ПЕРЕЛІК ЕКЗАМЕНАЦІЙНИХ ПИТАНЬ	27
ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ТА МЕТОДИ ДЕМОНСТРУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	30
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	33

ВСТУП

Гроші і кредит є невід'ємними елементами розвинутого ринкового господарства, маючи потужний перманентний вплив на стан кон'юнктури і перебіг економічного циклу. Сучасна економіка не може обійтись без грошей, кредиту і банків. Саме грошова і кредитна система забезпечує функціонування господарського організму із його складним переплетенням ринкових зв'язків, у яких гроші і кредит опосередковують рух товарів і капіталу, стимулюючи розвиток виробництва і економічний прогрес суспільства загалом. Відтак домінуюча і визначальна роль грошей і кредиту в економіці є причиною того, що грошова і кредитна сфери є об'єктом найбільш складного і системного регулювання з боку держави, позаяк через грошові і кредитні відносини посилюються властиві ринковому господарству елементи нестійкості і ризику, що слугують причиною серйозних порушень, часто призводячи до розгортання фінансових криз, здатних вразити не лише національні економіки окремих країн, а й усе світове господарство. Тому теорія грошей та кредиту, метою якої є пояснення усіх цих складних і суспільно значимих процесів, в сучасних умовах перетворилася на один із найбільш динамічних і популярних напрямів економічної науки. Однак при цьому грошова теорія виділяється серед усіх інших економічних дисциплін саме своєю практичною орієнтованістю та найтіснішим зв'язком із найвагомішими та нагальними поточними потребами господарства. Тому глибоке вивчення основ організації грошових і кредитних відносин є ключем до розуміння того, як побудована і як працює сучасна ринкова економіка.

Метою вивчення дисципліни є фундаментальна підготовка висококваліфікованих фахівців в галузі фінансів, банківської справи та страхування, що мають набути систему спеціальних знань із теоретичних аспектів організації грошово-кредитних відносин суспільства як основи ефективного функціонування банківського сектору країни, якому належить центральна роль у перебігу всіх економічних процесів. У результаті вивчення дисципліни «Гроші та кредит» студенти мають сформувати наступні навички та отримати такі результати:

- вміти адаптувати та модифікувати існуючі наукові підходи і методи до конкретних ситуацій професійної діяльності, зокрема, на основі основних теоретичних концепцій грошей і кредиту визначати та вміти обґрунтовувати стратегічні напрями монетарного регулювання;

- вміти обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування;

- бути здатними застосовувати інноваційні підходи у сфері фінансів, банківської справи та страхування та управляти ними, що передбачає вміння генерувати нові ідеї, а також обирати методи адаптації та напрями використання міжнародних стандартів та нормативів в професійній діяльності з метою удосконалення державної політики монетарного спрямування;

- вміти здійснювати діагностику і моделювання фінансової діяльності суб'єктів господарювання, що передбачає застосування інтерполяції загального

стану економіки, грошового обігу і кредитного ринку на становище та подальші перспективи діяльності окремих суб'єктів господарювання;

- вміти обґрунтувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів;

- бути здатними презентувати результати власних досліджень зокрема, шляхом підготовки наукових публікацій і виступів на наукових заходах, вміти виокремлювати особистий внесок.

ТЕМАТИЧНИЙ ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Основи теорії грошей, організації грошового обігу та грошового ринку

Тема 1. Суть і функції грошей

Основні передумови та необхідність появи грошей. Поява грошей як об'єктивний наслідок розвитку товарного виробництва та обміну. Раціоналістична та еволюційна концепції походження грошей. Еволюція економічного розвитку – натуральна, бартерна і грошова економіка. Ключові недоліки бартеру як передумова появи грошей.

Суть грошей як економічної категорії. Гроші як загальний еквівалент і абсолютно ліквідний актив. Гроші як особливий товар, мінова й споживча вартість грошей як товару. Основи розуміння грошей як нетовару. Зв'язок грошей з іншими економічними категоріями.

Характеристика функцій грошей як проявів їхньої суті. Міра вартості. Масштаб цін і його ключові характеристики. Офіційний і сучасний масштаби цін, відмінності між ними. Засіб обігу. Особливості руху товарів і грошей у процесі реалізації функції засобу обігу. Засіб платежу. Роль кредитних відносин у перетворенні грошей на засіб платежу. Засіб нагромадження. Нагромадження в умовах функціонування повноцінних і неповноцінних грошей. Роль скарбу як регулятора грошового обігу. Грошові нагромадження як основа процесу розширеного відтворення. Вплив часу на функцію засобу нагромадження. Світові гроші. Критерії відповідності для виконання національною валютою функції світових грошей. Генезис функцій грошей в сучасних умовах.

Розвиток форм грошей, що перебувають в обігу. Повноцінні і неповноцінні гроші. Натурально-речові форми повноцінних грошей: кількісна, вагова і монетна форма. Роль золота і срібла як головних грошових металів. Причини і механізм демонетизації золота і срібла. Роль золота в сучасних умовах. Знаки вартості, їх відмінності від повноцінних грошей. Паперові і кредитні гроші, їх спільні та відмінні риси. Сеньйораж. Різновидності сучасних кредитних грошей. Вексель, банкнота, чек та електронні гроші. Вартість грошей та способи її оцінки стосовно різних форм грошей в різні історичні періоди. Купівельна спроможність грошей та рівень цін. Співвідношення понять вартості і ціни грошей.

Роль грошей у ринковій економіці. Якісний і кількісний аспекти впливу грошей на економічні і соціальні процеси.

Тема 2. Основні теорії грошей

Металістична теорія грошей, її представники та особливості розуміння суті грошових відносин. Ранній меркантилізм у роботах У. Стаффорда, Т. Мана і Д. Норта.

Номіналістична теорія грошей, її походження та зв'язок із сучасною грошовою теорією та практикою організації грошового обігу. Ідеї номіналізму у працях Н. Барбона, Дж. Берклі і Дж. Стюарта. Розвиток номіналізму у державній теорії грошей Г. Кнаппа і Ф. Бендіксена.

Зародження кількісної теорії грошей в роботах Ж. Бодена, Дж. Локка, Д. Юма. Класична кількісна теорія грошей. Революція цін у Європі і економічні причини появи кількісного підходу до вивчення ролі грошей.

Еволюція постулатів кількісної теорії. Неокласичні варіанти розвитку кількісної теорії грошей. «Трансакційний варіант» І. Фішера. «Кембриджська версія» кількісної теорії. Особливості підходу щодо дослідження попиту на гроші і роль касових залишків. Рівняння І. Фішера і А. Пігу у неокласичних варіантах кількісної теорії грошей.

Внесок Дж. М. Кейнса і його послідовників у розвиток теорії грошей. Досвід подолання Великої депресії. Зміна акцентів щодо оцінки ролі держави в економічному регулюванні та механізмів грошового впливу на економіку. Сучасні модифікації неокейнсіанської теорії грошей.

Монетаризм як альтернативний напрямок кількісної теорії. Внесок М. Фрідмена в розробку монетарної політики. Монетаристська версія кількісної теорії грошей і ділових циклів. Монетарне правило М. Фрідмена. Монетаризм у грошово-кредитній політиці розвинутих країн. Грошово-кредитна політика України в у світлі основних положень кейнсіанської, кількісної і монетаристської теорій.

Тема 3. Грошовий обіг і грошовий ринок

Поняття грошового обігу як процесу руху грошей. Основні суб'єкти грошового обігу, особливості їх взаємодії в ринкових умовах господарювання. Поняття грошового потоку та критерії класифікації цих потоків в залежності від характеру руху грошових коштів. Взаємозв'язок між окремими видами грошових потоків. Балансування потоку національного доходу і потоку національного продукту.

Економічна основа та загальна схема організації грошового обігу. Структура грошового обігу за формою платіжних засобів. Готівковий та безготівковий сектори грошового обігу, їх взаємозв'язок та роль в сучасних умовах.

Сучасні засоби платежу, які обслуговують грошовий обіг. Поняття грошової маси, що обслуговує грошовий обіг, її склад та фактори, що визначають її зміну. Грошові агрегати та грошова база, основні критерії їх класифікації. Поняття ліквідності грошових активів. Відмінності між грошовою

масою і грошовою базою. Поділ грошової маси на агрегати в Україні і в розвинутих країнах.

Швидкість обігу грошей, фактори, що на неї впливають. Особливості та порядок розрахунку швидкості обігу грошей. Закон грошового обігу. Визначення кількості грошей, необхідних для обігу. Проблема монетизації валового внутрішнього продукту.

Механізм грошової емісії. Первинна емісія центрального банку. Характеристика основних каналів надходження грошей в обіг.

Вторинна емісія депозитних грошей комерційних банків. Поняття грошового мультиплікатора. Фактори, що обмежують емісійні можливості банківської системи. Особливості впливу вторинної емісії на динаміку грошової маси.

Суть та особливості функціонування грошового ринку. Характеристика структури та основних інститутів грошового ринку. Ринок грошей і ринок капіталів. Особливості вияву на грошовому ринку основних ринкових ознак: попиту, пропозиції та ціни.

Попит на гроші. Мотиви, що визначають попит на гроші у кейнсіанській теорії. Трансакційний, застережний та спекулятивний мотиви формування попиту на гроші, їх графічне відображення. Попит на гроші у монетаристській теорії. Фактори, що визначають зміну попиту на гроші.

Пропозиція грошей. Суть та механізм формування пропозиції грошей, їх графічне відображення. Фактори, що визначають зміну пропозиції грошей. Роль банківської системи у формуванні пропозиції грошей.

Рівновага на грошовому ринку та зміна процентної ставки. Графічна модель грошового ринку. Цілі грошово-кредитної політики центрального банку і рівновага на грошовому ринку.

Змістовий модуль 2. Організація грошових систем, розвиток інфляційних процесів та теоретичні засади кредиту

Тема 4. Грошові системи

Суть грошової системи, її призначення та місце в економічній системі країни. Характеристика основних елементів грошової системи, їх роль в організації грошового обігу.

Основні типи грошових систем, їх еволюція. Системи обігу повноцінних (металевих) грошей. Біметалізм і його різновидності: системи паралельної, подвійної та «кульгаючої» валюти. Закон Коперника-Грешема і можливості його вияву в сучасних умовах. Монометалізм і його різновидності: мідний, срібний, золотий.

Характеристика основних видів золотого стандарту: золотомонетний, золотозлитковий і золотодевізний. Системи обігу паперово-кредитних грошей. Основні риси сучасної грошової системи ринкового типу.

Особливості створення грошової системи України. Історичні етапи процесу запровадження національної валюти в Україні і розбудови власного

емісійного механізму. Політична та економічна незалежність і становлення грошового ринку в Україні.

Державне регулювання грошової сфери. Центральний банк як головний орган державного регулювання грошового обігу. Грошово-кредитна політика центрального банку, її цілі та інструменти. Стратегічні і тактичні цілі монетарної політики. Експансіоністська та рестрикційна грошово-кредитна політика.

Характеристика основних інструментів грошово-кредитного регулювання і впливу на грошовий обіг: операції на відкритому ринку, мінімальні обов'язкові резерви, політика облікової ставки. Взаємозв'язок фіскально-бюджетної і грошово-кредитної політики в системі державного регулювання ринкової економіки. Грошово-кредитна політика як фактор економічного зростання. Стабільність національної грошової одиниці – основна мета грошово-кредитної політики.

Тема 5. Інфляція і грошові реформи

Поняття інфляції, її основні форми прояву та закономірності розвитку інфляційних процесів. Кількісні способи оцінки темпів інфляції: розрахунок основних видів індексів цін. Індеси Ласпейреса, Пааше, Фішера. Їх порівняльна оцінка. Поняття дефлятора ВВП. Види інфляції: повзуча, галопуюча, гіперінфляція. Поняття дефляції і дезінфляції.

Характеристика основних причин інфляції. Інфляція попиту. Інфляція витрат. Імпортована інфляція. Основні теорії інфляції. Монетаристські та кейнсіанські підходи до визначення причин інфляції.

Вплив інфляції на економіку і соціальну сферу. Антиінфляційна політика держави. Дефляційна політика та політика доходів. Напрями подолання інфляції витрат і структурна перебудова економіки. Способи подолання соціальних наслідків інфляції.

Особливості інфляційних процесів в Україні. Антиінфляційна політика Національного банку України. Основні аспекти фінансової стабілізації.

Грошові реформи: поняття, цілі та види грошових реформ. Основні способи проведення грошових реформ. Повні і часткові реформи. Досвід успішних грошових реформ. Механізм реалізації грошової реформи в Україні. Характер грошової реформи. Нормативно-правові акти проведення грошової реформи. Основні фактори, які визначили необхідність проведення грошової реформи. Етапи грошової реформи та її наслідки для грошової системи і економіки України.

Тема 6. Суть і функції кредиту

Необхідність кредиту. Основні передумови формування кредитних відносин. Економічні фактори, що визначають розвиток кредитних відносин у різних галузях господарства. Суть кредиту як економічної категорії.

Еволюція кредиту в міру розвитку суспільного виробництва. Суб'єкти кредитних відносин, особливості їх взаємодії. Закономірності руху кредиту:

поверненість та збереження позиченої вартості позичальником. Зв'язок кредиту з іншими економічними категоріями.

Форми та види кредиту, їх класифікація, взаємозалежність та взаємозв'язок. Товарна і грошова форми кредиту. Банківський, державний, комерційний, споживчий і міжнародний кредит як основні види кредиту. Еволюція форм і видів кредиту в міру розвитку суспільного виробництва.

Принципи організації кредитних відносин, їх значення в сучасних умовах: строковість, поверненість, платність, цільове використання, забезпеченість. Поняття функцій кредиту як проявів його суті: перерозподільча функція та функція економії витрат обігу. Дискусійні питання функцій кредиту, розмежування їх із функціями суб'єктів кредитних відносин.

Основні напрямки вияву ролі кредиту в економіці. Економічні межі кредиту, поняття меж кредиту, причини та наслідки їх порушення.

Позичковий процент. Суть процента за кредит та основні способи його розрахунку. Порівняльна оцінка руху кредиту і позичкового процента. Фактори, що впливають на зміну позичкового процента. Основні теоретичні концепції кредиту. Базові положення і порівняльна характеристика натуралістичної та капіталотворчої теорій.

Розвиток кредитних відносин у економіці України. Критерії відповідності кредитних відносин суспільним потребам.

Тема 7. Кредитні системи

Поняття та необхідність кредитної системи, основні підходи до її визначення. Призначення та види фінансового посередництва в економіці. Складові елементи кредитної системи та їх загальна характеристика.

Необхідність побудови кредитної системи країни за дворівневим принципом. Поняття банківської системи. Економічна суть банку та його функції. Результат роботи банків і поняття банківського продукту. Фактори, що визначають відмінності між банками та іншими посередниками фінансового ринку. Види банків. Необхідність поєднання банків у систему.

Основи організації банківської діяльності. Становлення, особливості побудови та розвитку банківської системи України. Центральні банки, їх походження, статус, види та призначення.

Основні функції центрального банку: емісійна функція, функція банку банків, функція банкіра уряду, функція реалізації грошово-кредитної політики. Проблема незалежності центральних банків від органів державної влади. Чинники, що визначають ступінь його незалежності. Місце центрального банку в системі банківського регулювання. Сутність грошово-кредитної політики, її цільова спрямованість та інструменти реалізації. Особливості функціонування Національного банку України.

Комерційні банки, їх походження, види, правові основи організації. Банки універсальні та спеціалізовані. Операції комерційних банків, їх класифікація та загальна характеристика. Пасивні операції банків. Економічна сутність джерел та порядок формування власного капіталу, залучених і позичених коштів банку. Активні банківські операції. Кредитний та інвестиційний портфелі банку.

Комісійно-посередницькі операції банків. Сутність, призначення та організація банківських послуг. Особливості формування системи комерційних банків в Україні.

Спеціалізовані небанківські фінансово-кредитні інститути, їх відмінності від банків, економічне призначення, види, функції та роль в економіці і на грошовому ринку. Страхові компанії, пенсійні фонди, інвестиційні фонди, ломбарди, кредитні спілки, лізингові і факторингові компанії. Спеціалізовані фінансово-кредитні установи в Україні. Стійкість банківської системи та механізм її забезпечення. Основні ризики банківської діяльності та методи їх мінімізації в ринкових умовах.

РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ ЗА ТЕМАМИ

денна форма навчання

	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота (у тому числі дуальна освіта)	Індивідуальна робота	Контрольні заходи
<i>Змістовий модуль 1. Основи теорії грошей, організації грошового обігу та грошового ринку</i>					
Тема 1. Суть і функції грошей	8	6	16	1	Тестування та усне опитування
Тема 2. Основні теорії грошей	8	6	15	1	Тестування та усне опитування
Тема 3. Грошовий обіг і грошовий ринок	8	6	15	1	Тестування та усне опитування
Тема 4. Грошові системи	8	6	15	1	Тестування та усне опитування
<i>Змістовий модуль 2. Організація грошових систем, розвиток інфляційних процесів та теоретичні засади кредиту</i>					
Тема 5. Інфляція і грошові реформи	8	6	15	1	Тестування та усне опитування
Тема 6. Суть і функції кредиту	8	6	15	0,5	Тестування та усне опитування
Тема 7. Кредитні системи	8	6	15	0,5	Тестування та усне опитування
Тренінг 4					
Разом 210	56	42	106	6	

заочна форма навчання

	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Індивідуальна робота	Контрольні заходи
<i>Змістовий модуль 1. Основи теорії грошей, організації грошового обігу та грошового ринку</i>					

Тема 1. Сутність і функції грошей	1	0,5	30	-	-
Тема 2. Основні теорії грошей	0,5	0,5	29	-	-
Тема 3. Грошовий обіг і грошовий ринок	0,5	0,5	29	-	-
Тема 4. Грошові системи	0,5	0,5	29	-	-
<i>Змістовий модуль 2. Організація грошових систем, розвиток інфляційних процесів та теоретичні засади кредиту</i>					
Тема 5. Інфляція і грошові реформи	0,5	-	29	-	-
Тема 6. Сутність і функції кредиту	0,5	-	29	-	-
Тема 7. Кредитні системи	0,5	-	29	-	-
Разом 210	4	2	204	-	-

ТЕМАТИКА ТА ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Якісне засвоєння знань з дисципліни «Гроші та кредит» передбачає відвідування і активну участь студентів у проведенні семінарських занять. Це форма навчального заняття, на якій організовується дискусія навколо попередньо визначених тем. Заняття проводиться в аудиторії або в навчальному кабінеті з однією академічною групою. Участь студентів у семінарських заняттях враховується при виставленні підсумкової оцінки з відповідної навчальної дисципліни.

Семінарські (практичні) заняття сприяють поглибленню та деталізації матеріалу, який вивчався на лекції чи самостійно, а також відбувається контроль викладача за знаннями групи та з'ясування рівня навчальної діяльності студента.

При викладанні дисципліни «Гроші та кредит» використовуються такі форми семінарських занять: 1) семінари з теоретичної частини дисципліни; 2) практично - семінарські заняття.

Семінари сприяють розвитку творчої самостійності студентів, поглиблюють їх інтерес до науки і наукових досліджень, розвивають культуру мови, вміння та навички публічного виступу, участі в дискусії.

Практичне заняття 1

Тема: Суть і функції грошей - 2 год.

Мета: засвоїти механізм походження грошей, упевнитися в неминучості появи грошей у процесі розвитку суспільного виробництва та обміну; з'ясувати підходи до розуміння суті грошей як економічної категорії, з'ясувати зміст основних функцій грошей як проявів їх суті; розглянути особливості реалізації функцій грошей в сучасних умовах.

Питання для обговорення:

1. Виникнення грошей як об'єктивний наслідок розвитку товарного виробництва та обміну.
2. Недоліки бартеру як передумова виникнення грошей.

3. Гроші як загальний вартісний еквівалент.
4. Гроші як технічний інструмент обігу.
5. Розгляд грошей як товару і як нетовару: порівняльна характеристика.
6. Функція грошей як міра вартості. Поняття масштабу цін.
7. Функція грошей як засіб обігу.
8. Функція грошей як засіб платежу.
9. Функція грошей як засіб нагромадження.
10. Світові гроші. Умови функціонування світових грошей.
11. Взаємозв'язок і взаємозалежність між функціями грошей.

Література: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 18, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 27, 29, 31, 32, 33, 35, 36, 38, 39, 40.

Практичне заняття 2

Тема: Суть і функції грошей - 2 год.

Мета: зрозуміти логіку еволюції форм грошей; розібратися в особливостях різних форм грошей.

Питання для обговорення:

1. Повноцінні гроші та особливості їх еволюції.
2. Кількісні, вагові та монетні форми грошей.
3. Властивості благородних металів як грошей.
4. Неповноцінні гроші, їхні відмінності від повноцінних грошей.
5. Паперові та кредитні гроші: порівняльна характеристика.
6. Основні форми сучасних кредитних грошей.
7. Спільні та відмінні риси між векселем, банкнотою і чеком.
8. Зміст сучасних електронних грошей як основи платіжної системи.

Література: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 18, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 27, 29, 31, 32, 33, 35, 36, 38, 39, 40.

Практичне заняття 3

Тема: Сутність і функції грошей - 2 год.

Мета: з'ясувати причини та механізм демонетизації грошових металів; розглянути еволюцію вартості грошей; визначити основні прояви ролі грошей у розвитку ринкової економіки

Питання для обговорення:

1. Причини та механізм демонетизації грошових металів.
2. Економічні наслідки демонетизації.
3. Еволюція вартості грошей. Вартість повноцінних і неповноцінних грошей.
4. Ціна грошей та способи її оцінки.
5. Роль грошей в економічному розвитку суспільства.
6. Якісний і кількісний аспекти впливу грошей на економічні і соціальні процеси.

Література: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 18, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 27, 29, 31, 32, 33, 35, 36, 38, 39, 40.

Практичне заняття 4

Тема: Основні теорії грошей - 2 год.

Мета: розглянути основні положення номіналістичної та металістичної теорії грошей; з'ясувати виникнення та розвиток кількісної теорії грошей; засвоїти основні положення неокласичного варіанту кількісної теорії грошей.

Питання для обговорення:

1. Умови виникнення та основні постулати металістичної теорії грошей.
2. Номіналістична теорія грошей та спроба обґрунтування грошей як умовних знаків.
3. Основні постулати та економічні передумови виникнення класичної кількісної теорії грошей.
4. Погляди Д. Юма і значення його трактату «Про гроші».
5. Трансакційний варіант кількісної теорії грошей, рівняння обміну І. Фішера.
6. «Кембриджська версія» кількісної теорії, рівняння А. Пігу. Поняття і особливості формування «касових залишків».
7. Особливості взаємозв'язку між неокласичними напрямками кількісної теорії грошей.

Література: 1, 2, 3, 4, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 18, 19, 20, 23, 37.

Практичне заняття 5

Тема: Основні теорії грошей - 2 год.

Мета: розглянути внесок Дж. М. Кейнса та його послідовників у розвиток кількісної теорії грошей.

Питання для обговорення:

1. Суть теорії “керованих грошей”.
2. Значення рекомендацій Дж. М. Кейнса у формуванні державної політики регулювання економіки.
3. Досвід Великої депресії США і результативність ідей кейнсіанської теорії у політиці «Нового курсу».
4. Причини неминучості інфляційних наслідків і слабкі сторони кейнсіанської теорії.
5. Неокейнсіанське трактування грошової теорії.
6. Значення постулатів кейнсіанської теорії для подолання сучасних фінансово-економічних криз.

Література: 1, 2, 3, 4, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 18, 19, 20, 23, 37.

Практичне заняття 6

Тема: Основні теорії грошей - 2 год.

Мета: з'ясувати основні положення сучасного монетаризму; розглянути значення монетаристської теорії грошей для розробки грошово-кредитної політики.

Питання для обговорення:

1. Сучасний монетаризм: передумови виникнення та етапи становлення.
2. Мілтон Фрідмен і його вчення про інфляцію та роль грошей у суспільстві.
3. Монетаристська версія кількісної теорії грошей і ділових циклів.
4. Монетарне правило М. Фрідмена та його значення для економічної політики.
5. Значення монетаристського напрямку теорії грошей у розробці сучасних основ грошово-кредитної політики.
6. Монетаризм у грошово-кредитній політиці України.

Література: 1, 2, 3, 4, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 18, 19, 20, 23, 37.

Практичне заняття 7

Тема: Грошовий обіг і грошовий ринок - 2 год.

Мета: з'ясувати сутність грошового обігу та грошових потоків; зрозуміти схему руху грошових потоків в економіці; розглянути структуру грошового обігу.

Питання для обговорення:

1. Суть та основні суб'єкти грошового обігу.
2. Структура грошового обігу.
3. Грошовий обіг як основа балансування національного продукту і національного доходу.
4. Характеристика основних ринків, їх взаємозв'язок з грошовим обігом.
5. Поняття та критерії класифікації грошових потоків.
6. Схема руху грошових потоків в економіці.
7. Готівковий сектор грошового обігу.
8. Безготівковий сектор грошового обігу.
9. Особливості фінансового, товарного та кредитного секторів грошового обігу.

Література: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 39, 40.

Практичне заняття 8

Тема: Грошовий обіг і грошовий ринок - 2 год.

Мета: розглянути поняття грошової маси та її структуру; з'ясувати порядок визначення швидкості обігу грошей та фактори що впливають на швидкість обігу грошей.

Питання для обговорення:

1. Поняття грошової маси і її роль в економіці.
2. Грошові агрегати, їх зміст та критерії класифікації.
3. Економічна характеристика грошової бази.
4. Швидкість обігу грошей, порядок її визначення.
5. Фактори, що впливають на швидкість обігу грошей.
6. Порівняльна оцінка розрахунку грошових агрегатів в Україні і розвинутих країнах.

Література: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 39, 40.

Практичне заняття 9

Тема: Грошовий обіг і грошовий ринок - 2 год.

Мета: засвоїти зміст закону грошового обігу; розглянути механізм первинної та вторинної емісії грошей.

Питання для обговорення:

1. Закон грошового обігу.
2. Особливості прояву закону грошового обігу в Україні.
3. Монетизація валового внутрішнього продукту і поняття емісії.
4. Первинна емісія центрального банку.
5. Характеристика основних каналів надходження грошей в обіг.
6. Вторинна емісія депозитних грошей та грошово-кредитний мультиплікатор.
7. Схема роботи банківської системи у процесі первинної і вторинної емісії.
8. Фактори обмеження вторинної емісії.
9. Роль емісійного механізму у забезпеченні гнучкості грошового обігу.

Література: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 39, 40.

Практичне заняття 10

Тема: Грошовий обіг і грошовий ринок - 2 год.

Мета: розглянути суть, структуру та суб'єкти грошового ринку, з'ясувати поняття, цілі, та мотиви попиту на гроші; засвоїти графічне відображення попиту на гроші, розглянути особливості формування пропозиції грошей; з'ясувати особливості встановлення рівноваги на грошовому ринку.

Питання для обговорення:

1. Економічний зміст грошового ринку.
2. Суб'єкти, об'єкти та інструменти грошового ринку.
3. Інституційна модель грошового ринку.
4. Поняття, цілі та мотиви попиту на гроші.
5. Чинники, що визначають параметри попиту на гроші.
6. Графічне відображення попиту на гроші.
7. Суть та механізм визначення пропозиції грошей.
8. Чинники впливу на пропозицію грошей.
9. Графічне відображення пропозиції грошей.
10. Рівноважна ставка процента на грошовому ринку.
11. Вплив на грошовий ринок змін у попиті або пропозиції грошей.

Література: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 39, 40.

Практичне заняття 11

Тема: Грошові системи - 2 год.

Мета: зрозуміти сутність, елементний склад та механізм функціонування грошової системи; вміти визначити основні типи грошових систем, усвідомлюючи закономірності еволюції грошових систем від металевих до знаків вартості.

Питання для обговорення:

1. Суть грошової системи, її елементи.
2. Системи обігу повноцінних (металевих) грошей.
3. Біметалізм і його різновидності: системи паралельної, подвійної та “кульгаючої” валюти.
4. Закон Коперника-Грешема і можливості його вияву в сучасних умовах.
5. Монометалізм і його різновидності: мідний, срібний, золотий.
6. Характеристика основних видів золотого стандарту: золотомонетний, золотозлитковий і золотодевізний.
7. Системи обігу паперових і кредитних грошей.
8. Відмінності між паперовими і кредитними грошима.
9. Основні риси сучасної грошової системи ринкового типу.

Література: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 29, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 38, 40.

Практичне заняття 12

Тема: Грошові системи - 2 год.

Мета: засвоїти процес формування сучасної грошової системи України та охарактеризувати зміст її основних елементів.

Питання для обговорення:

Особливості створення грошової системи України.

1. Історичні етапи процесу запровадження національної валюти в Україні і розбудови власного емісійного механізму.
2. Політична та економічна незалежність і становлення грошового ринку в Україні.
3. Характеристика елементів сучасної грошової системи України.
4. Сучасний механізм грошової емісії в Україні.
5. Проблеми функціонування грошової системи України.

Література: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 29, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 38, 40.

Практичне заняття 13

Тема: Грошові системи - 2 год.

Мета: з'ясувати особливості державного регулювання грошової сфери економіки; розглянути інструменти реалізації грошово-кредитної політики.

Питання для обговорення:

1. Необхідність державного регулювання грошової сфери економіки.

2. Сутність і цілі грошово-кредитної політики. Поняття стратегічних і тактичних цілей.
3. Експансіоністська та рестрикційна грошово-кредитна політика.
4. Характеристика основних інструментів грошово-кредитного регулювання і впливу на грошовий обіг.
5. Економічні інструменти грошового регулювання.
6. Адміністративні важелі державного впливу на грошову сферу.
7. Взаємозв'язок фіскально-бюджетної і грошово-кредитної політики.
8. Грошово-кредитна політика як фактор економічного зростання.
9. Стабільність національної грошової одиниці – основна мета грошово-кредитної політики.

Література: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 29, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 38, 40.

Практичне заняття 14

Тема: Інфляція і грошові реформи - 2 год.

Мета: розглянути сутність інфляції її види; з'ясувати чинники що визначають інфляційні процеси; розглянути механізм розвитку інфляції.

Питання для обговорення:

1. Поняття інфляції, її основні форми прояву та закономірності.
2. Кількісні способи оцінки темпів інфляції: розрахунок основних видів індексів цін.
3. Поняття дефлятора ВВП.
4. Види інфляції: повзуча, галопуюча, гіперінфляція.
5. Поняття дефляції і дезінфляції.
6. Механізм розвитку інфляційних процесів. Основні етапи і критична точка інфляції.
7. Характеристика основних причин інфляції. Порівняння інфляції попиту та інфляції витрат.
8. Імпортована інфляція.
9. Основні теорії інфляції. Монетаристські та кейнсіанські підходи до визначення причин інфляції.

Література: 1, 2, 3, 4, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 19, 20, 21, 26, 27, 31, 32, 33, 35, 36, 40.

Практичне заняття 15

Тема: Інфляція і грошові реформи - 2 год.

Мета: з'ясувати сутність антиінфляційної політики; розглянути її види; проаналізувати вплив інфляції на економіку та соціальну сферу.

Питання для обговорення:

1. Поняття антиінфляційної політики держави.
2. Дефляційна політика і політика доходів.
3. Напрями подолання інфляції витрат і структурна перебудова економіки.
4. Вплив інфляції на виробництво, торгівлю, кредитну і грошову системи.

5. Способи подолання соціальних наслідків інфляції.
6. Особливості розвитку інфляційних процесів в Україні.
7. Антиінфляційна політика Національного банку України.
8. Основні аспекти фінансової стабілізації.

Література: 1, 2, 3, 4, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 19, 20, 21, 26, 27, 31, 32, 33, 35, 36, 40.

Практичне заняття 16

Тема: Інфляція і грошові реформи - 2 год.

Мета: зрозуміти сутність завдання і види грошових реформ як повної або часткової перебудови грошової системи держави; ознайомитися з особливостями проведення реформи грошової системи України.

Питання для обговорення:

1. Грошові реформи: поняття, цілі та види грошових реформ.
2. Основні способи проведення грошових реформ.
3. Повні і часткові реформи.
4. Досвід успішних грошових реформ.
5. Механізм реалізації грошової реформи в Україні.
6. Нормативно-правові акти проведення грошової реформи України.
7. Основні фактори, які визначили необхідність проведення грошової реформи.
8. Етапи грошової реформи та її наслідки для грошової системи і економіки України.

Література: 1, 2, 3, 4, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 19, 20, 21, 26, 27, 31, 32, 33, 35, 36, 40.

Практичне заняття 17

Тема: Суть і функції кредиту - 2 год.

Мета: зрозуміти, як і чому виник кредит і кредитні відносини, яка їх сутність, ознаки, функції; вміти розпізнавати кредит і бачити його взаємозв'язок з іншими економічними категоріями

Питання для обговорення:

1. Необхідність кредиту і передумови формування кредитних відносин.
2. Економічні фактори, що визначають розвиток кредитних відносин у різних галузях господарства.
3. Суть кредиту як економічної категорії.
4. Суб'єкти та об'єкти кредитних відносин, особливості їх взаємодії.
5. Закономірності руху кредиту: поверненість та збереження позиченої вартості позичальником.
6. Зв'язок кредиту з іншими економічними категоріями.
7. Функції кредиту як категорії: перерозподільча функція і функція економії витрат обігу.
8. Дискусійні питання функцій кредиту.
9. Натуралістична теорія кредиту.

10. Капіталотворча теорія кредиту.

Література: 1-5, 8-12,16,19,20,23.26,28-32.

Практичне заняття 18

Тема 7. Суть і функції кредиту - 2 год.

Мета: з'ясувати, за якими критеріями визначаються форми та види кредиту і вміти дати характеристику основним його видам; розглянути основні принципи організації кредитних відносин, розуміти сутність та механізм формування позичкового процента; вміти розраховувати норму позичкового процента.

Питання для обговорення:

1. Характеристика основних форм кредиту: товарна і грошова форми кредиту.
2. Зміст та особливості основних видів кредиту.
3. Еволюція форм і видів кредиту в міру розвитку суспільного виробництва.
4. Принципи організації кредитних відносин, їх значення в сучасних умовах:
5. Основні напрямки вияву ролі кредиту в економіці.
6. Економічні межі кредиту, поняття меж кредиту, причини та наслідки їх порушення.
7. Позичковий процент. Суть процента за кредит та основні способи його розрахунку.
8. Порівняльна оцінка руху кредиту і позичкового процента.
9. Фактори, що впливають на зміну позичкового процента.
10. Розвиток кредитних відносин у економіці України.

Література: 1, 2, 3, 4, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 28, 30, 40.

Практичне заняття 19

Тема: Кредитні системи - 2 год.

Мета: розуміти сутність, особливості формування та структуру кредитної системи та її елементів, з'ясувати функції центрального банку, його походження і роль у грошово-кредитному регулюванні економіки.

Питання для обговорення:

1. Поняття та необхідність кредитної системи, основні підходи до її визначення.
2. Призначення та види фінансового посередництва в економіці.
3. Складові елементи кредитної системи та їх загальна характеристика.
4. Економічна суть банку та його функції.
5. Поняття банківського продукту.
6. Види банків. Необхідність поєднання банків у систему.
7. Центральні банки, їх походження, статус, види та призначення.
8. Основні функції центрального банку.
9. Проблема незалежності центральних банків від органів державної влади.
10. Сутність грошово-кредитної політики, її цільова спрямованість та інструменти реалізації.

11. Особливості функціонування Національного банку України.

Література: 1, 2, 3, 4, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 28, 30, 40.

Практичне заняття 20

Тема: Кредитні системи - 2 год.

Мета: розуміти механізм функціонування, суть, зміст діяльності, склад операцій комерційних банків як ключової ланки кредитної системи.

Питання для обговорення:

1. Комерційні банки, їх походження, види, правові основи організації.
2. Характеристика універсальних та спеціалізованих банків.
3. Операції комерційних банків, їх класифікація та загальна характеристика.
4. Пасивні операції банків, порядок формування власного капіталу, залучених і позичених ресурсів.
5. Активні банківські операції. Кредитний та інвестиційний портфель.
6. Комісійно-посередницькі операції банків.
7. Сутність, призначення та організація банківських послуг.
8. Особливості формування системи комерційних банків в Україні.
9. Стійкість банківської системи та механізм її забезпечення.

Література: 1, 2, 3, 4, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 28, 30, 40.

Практичне заняття 21

Тема: Кредитні системи - 2 год.

Мета: з'ясувати суть, зміст діяльності та особливості функціонування спеціалізованих небанківських кредитно-фінансових інститутів і їх роль у кредитній системі.

Питання для обговорення:

1. Спеціалізовані небанківські фінансово-кредитні інститути, їх види, суть та походження.
2. Основні відмінності спеціалізованих кредитно-фінансових інститутів від банків.
3. Функції та роль в економіці спеціалізованих кредитно-фінансових інститутів.
4. Страхові компанії, їх види та функції.
5. Пенсійні фонди, їх призначення та роль у формуванні довгострокових ресурсів.
6. Інвестиційні фонди та їх місце і роль на фінансовому ринку.
7. Ломбарди і кредитні спілки у механізмі мікrokредитування.
8. Лізингові і факторингові компанії та їх місце у кредитній системі.
9. Спеціалізовані фінансово-кредитні установи в Україні.

Література: 1, 2, 3, 4, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 28, 30, 40.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Самостійна робота студентів відбувається поза межами аудиторії та представляється на розгляд викладача прилюдно (студенти академічної групи) у вигляді наукового есе або реферату обсягом 8-12 сторінок друкованого тексту. Захист і демонстрація результатів дослідження супроводжується презентацією. Виконання самостійного дослідження є необхідною умовою допуску студентів до виконання ректорської контрольної роботи, а відтак займає важливе місце в контрольному оцінюванні знань студентів.

№ з/п	Тематика рефератів і наукових есе
1.	<p style="text-align: center;">Тема 1. Суть і функції грошей</p> <p>Еволюція форм грошей на території сучасної України. Гроші як економічна категорія та їх взаємозв'язок із вартістю. Роль золота в сучасних умовах. Особливості світових ринків золота. Основні різновиди кредитних грошей в економіці України. Виникнення та перспективи розвитку електронних грошей.</p>
2.	<p style="text-align: center;">Тема 2. Основні теорії грошей</p> <p>Роль концепцій металістичної та номіналістичної теорій у дослідженні природи грошей. Історичні передумови появи та значення класичної кількісної теорії грошей у розвитку економічної науки. Внесок М.І.Туган-Барановського у розвиток кількісної теорії грошей. Дж. М. Кейнс – один з найвидатніших економістів ХХ століття. Сучасний монетаризм та його місце у державному регулюванні економіки України.</p>
3.	<p style="text-align: center;">Тема 3. Грошовий обіг і грошовий ринок</p> <p>Значення грошового обігу у процесі розширеного відтворення. Грошовий обіг у країнах з розвинутою ринковою економікою. Сучасний стан та особливості вітчизняного грошового обігу. Механізм первинної та вторинної емісії в Україні. Еволюція форм безготівкових розрахунків у промислово розвинених країнах. Особливості розвитку та сучасний стан грошового ринку України. Комерційні банки як основні суб'єкти грошового ринку. Місце та роль Національного банку України на вітчизняному грошовому ринку. Регулювання пропозиції грошей в економіці, значення та основні принципи.</p>
4.	<p style="text-align: center;">Тема 4. Грошові системи</p> <p>Особливості розвитку та сучасний стан грошової системи України. Грошові системи в історичному аспекті. Переваги та недоліки функціонування системи золотого монометалізму. Необхідність боротьби з виготовленням та розповсюдженням фальшивих грошових знаків.</p>

5.	<p style="text-align: center;">Тема 5. Інфляція і грошові реформи</p> <p>Основні підходи до трактування інфляції як економічного явища. Інфляція в Україні, особливості перебігу та соціально-економічні наслідки.</p> <p>Роль та значення антиінфляційної політики держави у забезпеченні стабільності економіки.</p> <p>Основні види та механізми проведення грошових реформ.</p> <p>Грошова реформа 1996 року в Україні, передумови проведення та історичне значення.</p>
6.	<p style="text-align: center;">Тема 6. Суть і функції кредиту</p> <p>Роль кредиту у процесі розширеного відтворення. Кредитні відносини у ринковій економіці.</p> <p>Місце і роль комерційного кредиту в економіці України.</p> <p>Споживчий кредит, його сутність та перспективи застосування в Україні. Державне регулювання кредитних відносин у країнах з розвиненою ринковою економікою.</p>
7.	<p style="text-align: center;">Тема 7. Кредитні системи</p> <p>Необхідність побудови кредитної системи за дворівневим принципом.</p> <p>Банк як підприємство, що виробляє власний продукт.</p> <p>Роль банківських послуг у функціонуванні фінансового ринку.</p> <p>Банківська система як основна ланка ринкової економіки.</p> <p>Спеціалізовані кредитно-фінансові інститути та співвіднесення їх ролі із банками.</p>

КОМПЛЕКСНЕ ПРАКТИЧНЕ ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

ВАРІАНТ 1

1. Проаналізувати основні здобутки та недоліки номіналістичної теорії грошей.
2. Визначити елементи, які включає в себе агрегат M2, проаналізувати його динаміку за останні два роки
3. Визначити, що означає вартість стогривневої банкноти, детально обґрунтувати відповідь.
4. Проаналізувати динаміку та структуру кредитних грошей в обігу України.
5. Проаналізувати динаміку банкотної емісії в Україні та вказати фактори, що впливають на зміну її обсягів.
6. Визначити кількість грошей, необхідних для безінфляційного обігу, за такими даними:
 - сума цін реалізованих товарів, робіт, послуг (ВВП) – 890 млрд. грн.;
 - сума цін товарів, робіт, послуг, що реалізовані з відстроченням платежу – 23 % обсягу реалізації товарів, робіт та послуг;
 - сума платежів за зобов'язаннями, термін оплати яких настав, – 134 млрд. грн.;
 - сума платежів, що взаємно погашаються, – 19% загального обсягу реалізації товарів, робіт та послуг;
 - середня кількість оборотів грошової маси (M2) за рік – 6.

Як саме зміниться обсяг грошової маси, якщо її оборотність зросте на 3 оборти? Як саме зміниться обсяг грошової маси, якщо не буде проводитися взаємне зарахування боргів?

ВАРІАНТ 2

1. Дати оцінку ролі та значенню грошей у ринковій економіці.
2. Визначити теорію грошей, яка отримала розвиток в період первісного нагромадження капіталу і була спрямована на боротьбу проти псування монет, охарактеризувати її основні положення, переваги та недоліки
3. Визначити зв'язок між грошово-кредитним мультиплікатором і нормою обов'язкових резервів центрального банку.
4. Проаналізувати ступінь участі різних державних органів у розробці емісійного механізму
5. в Україні.
6. Дослідити вплив опосередкованих інструментів – зміни рівня облікової ставки НБУ, обов'язкових резервів та обсягів операцій НБУ з цінними паперами, - на зміну обсягів кредитних вкладень в економіку України і пропозицію грошової маси.
7. Визначте, як зміниться номінальний ВВП, якщо швидкість обігу грошей становить 6 оборотів і залишається постійною, а грошова пропозиція зросте з 250 до 400 млрд. дол. США.

ВАРІАНТ 3

1. Проаналізувати зміст мінової вартості неповноцінних грошей.
2. Дати оцінку внеску Д. Юма у дослідження грошей та грошового обігу.
3. Проаналізувати зміну рівноважної кількості грошей і рівноважної процентної ставки під впливом змін попиту та пропозиції грошей.
4. Дати оцінку грошової системи України, враховуючи різні критерії класифікації грошових
5. систем.
6. Розглянути грошово-кредитну політику НБУ на сучасному етапі та зробити висновки про
7. можливі її наслідки з точки зору інфляційних процесів та розширення виробництва національного продукту.
8. Визначте середньозважений рівень цін, якщо відомо, що необхідний обсяг грошової маси для обслуговування грошового обігу становить 350 млрд. грн., швидкість обігу грошей - 5 оборотів, сума коштів, що перебувають на чекових рахунках, - 56 млрд. грн., а швидкість обігу таких коштів удвічі вища. Товарна маса в країні становить 9,24 млрд. грн.

ВАРІАНТ 4

1. Проаналізувати чинники, під впливом яких може змінюватись вартість сучасних грошей.
2. Визначити теорію грошей, яка розвинулася у першій третині ХХ століття і була покладена в основу принципів державного регулювання економіки, охарактеризувати її основні положення, переваги та недоліки.

3. Дати порівняльну характеристику "базових грошей" і грошового агрегату МЗ.
4. Визначити чинники, які впливають на попит на гроші. Обґрунтувати відповідь.
5. Проаналізувати умови, за яких купівельна спроможність гривні буде збільшуватися привторинній емісії грошей.
6. Визначити, якою повинна бути відсоткова депозитна ставка, при якій можна отримати прибуток, якщо річні темпи інфляції складають 20%. Обґрунтувати відповідь.

ВАРІАНТ 5

1. Дати оцінку взаємозв'язку купівельної спроможності грошей та таких явищ, як інфляція та дефляція.
2. Проаналізувати роль та значення Кембриджської версії теорії грошей (варіант касових залишків) у розвитку світової економічної науки.
3. Визначити грошовий агрегат, який найкраще характеризує купівельну спроможність фізичних осіб. Обґрунтувати відповідь.
4. Описати порядок розрахунку грошових агрегатів ФРС США, та проаналізувати їх динаміку за 2009-2011 рр.
5. Визначити, яке співвідношення готівкових і безготівкових грошей вважається найоптимальнішим. Обґрунтувати відповідь.
6. Визначити, як змінилась пропозиція грошей, якщо відомо, що обсяг готівки, випущеної в обіг зріс із 31,312 млрд. грн. до 33,845 млрд. грн., а залишки коштів на поточних банківських рахунках зросли із 18,214 млрд. грн. до 19,549 млрд. грн.

ВАРІАНТ 6

1. Навести приклади виконання грошима їхніх функцій, обґрунтувати відповіді.
2. Проаналізувати роль та значення теорії грошей І. Фішера у розвитку світової економічної науки.
3. науки.
4. Визначити грошовий агрегат, до складу якого входить готівка в обігу. Обґрунтувати відповідь.
5. відповідь.
6. Проаналізувати основні мотиви, під впливом яких формується попит на гроші.
7. Визначити напрям зміни норми обов'язкових резервів з метою збільшення грошової маси в країні. Обґрунтувати відповідь.
8. Визначити, як змінилась норма процента, якщо відомо, що річний дохід від наданих кредитів зріс із 312 тис. грн. до 386 тис. грн., сума позичкового капіталу зменшилась із 2135 тис. грн. до 1967 тис. грн.

ВАРІАНТ 7

1. Проаналізувати вартість, яка притаманна сучасним грошовим знакам, а також чинники, які на неї впливають.

2. Дати оцінку змінним величинам у рівнянні обміну І. Фішера, проаналізувати їх взаємозв'язок та взаємозалежність.
3. Визначити чинники, що призводять до збільшення чи зменшення грошової маси в країні.
4. Визначити, як зміниться пропозиція грошей при наданні банківських кредитів. Обґрунтувати відповідь.
5. Проаналізувати вплив механізму мультиплікації депозитів на зростання грошової маси в
6. країні.
7. Знайдіть значення грошового мультиплікатора по агрегату М1, якщо обсяг готівки поза банками становить 132 млрд. грн., розмір банківських резервів, що сформовані по короткостроковим залученням, - 98 млрд. грн., а величина грошового агрегату М1 - 301 млрд. грн.

ВАРІАНТ 8

1. Дати оцінку основним підходам щодо визначення сутності грошей, проаналізувати їхні переваги та недоліки.
2. Проаналізувати передумови виникнення та теоретичну базу монетаризму.
3. Визначити, як зміняться темпи зростання грошової маси при підвищенні центральним банком облікової ставки. Обґрунтувати відповідь.
4. Проаналізувати механізм дії та ефективність інструментів монетарної політики, що застосовуються в Україні.
5. Визначити, представники яких теорій найбільш лояльно відносяться до інфляційних процесів. Пояснити відповідь.
6. Визначити, якими будуть величина депозитного мультиплікатора та максимально можливий приріст грошової маси в обігу, якщо відомо, що:
 - а) норма обов'язкових резервів, встановлена для комерційних банків, становить 12%;
 - б) обсяг депозитів до запитання в національній та іноземній валюті становить 20,5 млрд. грн.;
 - в) обсяг строкових депозитів в національній валюті становить 25,8 млрд. грн.;
 - г) обсяг строкових депозитів в іноземній валюті становить 23,4 млрд. грн.

ВАРІАНТ 9

1. Обґрунтувати економічну природу кредитних грошей та навести їх приклади.
2. Проаналізувати основні здобутки та недоліки металістичної теорії грошей.
3. Визначити грошові агрегати, які включають в себе електронні гроші. Обґрунтувати відповідь.
4. Обґрунтувати специфіку грошового ринку у порівнянні з товарними ринками.
5. Проаналізувати взаємозв'язок цілей грошово-кредитної політики із цілями економічної політики держави.
6. Розрахуйте максимально можливий та реальний рівень грошово-

кредитної мультиплікації за такими даними: норма обов'язкових резервів становить 19%, готівка поза банками - 202 млрд. грн., банківські резерви - 134 млрд. грн., загальна сума депозитів банківської системи - 578 млрд. грн.

ВАРІАНТ 10

1. Дати оцінку сфери використання векселів, сформулювати переваги вексельної формирозрахунків.
2. Дати характеристику історичним умовам, в яких виникла класична кількісна теорія грошей. Проаналізувати її сильні та слабкі сторони.
3. Визначити напрям зміни загальної кількості грошей, витрачених за певний проміжок часу, якщо швидкість їх обігу збільшиться. Обґрунтувати відповідь.
4. Проаналізувати роль комерційних банків на грошовому ринку.
5. Латинський монетний союз: передумови виникнення та принципи функціонування.
6. У комерційному банку розміщено депозит на суму 27 000 грн. Як саме вплине збільшення норми обов'язкових резервів з 10 до 15% на розмір кредитних ресурсів для перших 8-ми комерційних банків, які використовують кошти цього депозиту, а також на розмір грошової маси в обороті.

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ТРЕНІНГУ

Тематика: грошова маса

Порядок проведення:

1. Проаналізувати вітчизняні та зарубіжні методики структурування грошової маси на агрегати. Дати оцінку показникам обсягу і структури грошової маси, що використовуються Федеральною резервною системою США, Європейським центральним банком та Банком Англії.
2. Проаналізувати динаміку грошових агрегатів в Україні за останні п'ять років, оцінити їхню динаміку та фактори що на них впливають.
3. Проаналізувати структуру грошової маси України залежно від ступеня ліквідності грошових активів.
4. Проаналізувати динаміку показника грошової бази в Україні.
5. Розрахувати динаміку зміни швидкості обігу грошей в Україні за різні періоди.
6. Проаналізувати механізм вторинної емісії грошей, розрахувати величину грошового мультиплікатора та приросту грошової маси.
7. Проаналізувати основні показники кредитних і депозитних операцій банківської системи України за останні п'ять років. Скласти відповідну аналітичну записку.
8. Проаналізувати динаміку операцій з рефінансування Національного банку України за останні п'ять років.
9. Охарактеризувати основні тенденції і особливості операцій Національного банку України на міжбанківському валютному ринку за останні п'ять років.

ПЕРЕЛІК ЕКЗАМЕНАЦІЙНИХ ПИТАНЬ

1. Визначити внесок Дж. М. Кейнса у розвиток теорії грошей: історичні умови формулювання теорії, основні положення, передавальний механізм впливу грошей на економіку.
2. Визначити елементи, які включає в себе грошова база, дати характеристику цих елементів і сформулювати призначення показника з точки зору грошової емісії.
3. Визначити основні напрями впливу інфляції на економічну і соціальну сфери.
4. Визначити основні положення, позитивні риси та недоліки металістичної теорії грошей, вказати представників.
5. Визначити особливості виникнення банкноти. Дати порівняльну характеристику класичної та сучасної банкноти.
6. Визначити особливості вторинної емісії грошей та сформулювати її обмежувальні фактори.
7. Визначити показники обсягу і структури грошової маси та охарактеризувати принципи їх побудови.
8. Визначити причини та проаналізувати механізм демонетизації грошових металів.
9. Визначити специфіку кредиту як економічної категорії, охарактеризувати взаємодію між його суб'єктами.
10. Визначити суть грошової реформи та дати характеристику її видів.
11. Визначити суть і форми прояву інфляції та вказати їх вплив на стан грошової системи країни.
12. Визначити суть та основні чинники, які впливають на формування попиту на гроші. Представити графічне зображення попиту на гроші.
13. Дати загальну характеристику знаків вартості. Визначити переваги знаків вартості як форми грошей.
14. Дати загальну характеристику і порівняльну оцінку основних функцій кредиту.
15. Дати загальну характеристику основних типів грошових систем.
16. Дати загальну характеристику функціям грошей, взаємозв'язок між ними та проаналізувати особливості їх прояву в сучасних умовах.
17. Дати оцінку основним підходам щодо визначення сутності грошей.
18. Дати оцінку різновидів монометалізму та сформулювати їх позитивні та негативні риси.
19. Дати порівняльну оцінку різновидів біметалізму та сформулювати їх позитивні та негативні риси.
20. Дати порівняльну оцінку систем біметалізму та монометалізму, охарактеризувати їх переваги та недоліки.
21. Дати порівняльну характеристику раціоналістичної та еволюційної концепції походження грошей, оцінити сильні та слабкі сторони кожної з них.

22. Дати характеристику антиінфляційним заходам, спрямованим проти інфляції витрат. Визначити їх позитивні і негативні риси.
23. Дати характеристику грошових потоків та ринків, які обслуговуються ними, та зобразити схему грошового обігу.
24. Дати характеристику знаків вартості та пояснити їх відмінність від повноцінних грошей.
25. Дати характеристику первинної емісії грошей та основних каналів її здійснення.
26. Дати характеристику стадіям, які проходить інфляційний процес у своєму розвитку, зобразити процес графічно. Визначити суть критичної точки інфляції.
27. Дати характеристику сучасної грошової системи України та її елементів.
28. Дати характеристику функції грошей як засобу нагромадження. Зробити порівняльну оцінку реалізації функції в умовах металевого і паперово-кредитного грошового обігу.
29. Дати характеристику функції грошей як засобу обігу, особливості її реалізації в сучасних умовах.
30. Дати характеристику функції грошей як засобу платежу, її роль у розвитку кредитних відносин.
31. Дати характеристику функції грошей як міри вартості. Навести приклади виконання грошима цієї функції.
32. Дати характеристику функції грошей як світові гроші. Основне призначення світових грошей.
33. Державне регулювання грошової сфери економіки: основні методи реалізації, стратегічні і тактичні цілі.
34. Загальна характеристика основних теоретичних концепцій кредиту.
35. Закон грошового обігу. Наслідки для економіки при порушенні закону грошового обігу.
36. Капіталотворча теорія кредиту: основні положення та особливості розвитку.
37. Натуралістична теорія кредиту: основні положення та представники.
38. Обґрунтувати економічну природу кредитних грошей та дати їх характеристику.
39. Обґрунтувати економічну природу паперових грошей та дати їх характеристику.
40. Обґрунтувати зміст основних етапів руху кредиту як прояву його суті.
41. Обґрунтувати механізм встановлення рівноваги на грошовому ринку, визначити фактори впливу на неї та відобразити його графічно.
42. Обґрунтувати основні положення, здобутки та недоліки класичної кількісної теорії грошей. Визначити історичні передумови її появи, вказати представників.
43. Обґрунтувати основні відмінності між повноцінними та неповноцінними (знаками вартості) грошима.
44. Обґрунтувати поняття грошового ринку, його структури та основних інститутів.

45. Обґрунтувати принципи організації кредитних відносин та вказати на необхідність їх дотримання у господарській практиці України.
46. Обґрунтувати суть процесу мультиплікації грошової маси та його роль і значення для забезпечення сталості економічного розвитку.
47. Особливості розвитку та основні форми повноцінних грошей.
48. Охарактеризувати вартість грошей, її еволюцію, а також чинники, які на неї впливають. Сформулювати поняття ціни грошей.
49. Охарактеризувати емісійну функцію центрального банку.
50. Охарактеризувати емпіричний підхід до визначення суті грошей.
51. Охарактеризувати інфляцію витрат та сформулювати її основні причини.
52. Охарактеризувати інфляцію попиту та визначити її причини.
53. Охарактеризувати механізм виникнення відкритої інфляції.
54. Охарактеризувати основні види повноцінних грошей. Визначити їх переваги і недоліки. Властивості благородних металів як загального еквівалента.
55. Охарактеризувати підхід щодо визначення суті грошей як не товару.
56. Охарактеризувати підхід щодо визначення суті грошей як товару.
57. Охарактеризувати різновиди золотого стандарту, вказати їх переваги та недоліки.
58. Охарактеризувати систему обігу знаків вартості як тип грошової системи, визначити її переваги та недоліки.
59. Охарактеризувати систему обігу повноцінних грошей.
60. Охарактеризувати суть та основні напрями дефляційної політики, її переваги та недоліки.
61. Охарактеризувати функціональний підхід до визначення суті грошей.
62. Принципи організації кредитних відносин, їх значення для ефективності процесу кредитування.
63. Проаналізувати зміст основних факторів, що визначають роль кредиту у розвитку економіки.
64. Проаналізувати передумови виникнення, суть та теоретичні положення монетаризму, вказати представників.
65. Проаналізувати передумови появи та необхідність грошей. Властивості товару у ролі загального еквівалента.
66. Проаналізувати процес формування грошової пропозиції, дати характеристику факторам, що на неї впливають та представити її графічне зображення.
67. Проаналізувати спільні і відмінні риси між паперовими і кредитними грошима.
68. Проаналізувати структуру грошового обігу
69. Проаналізувати суть та основні мотиви, під впливом яких формується попит на гроші.
70. Процент за кредит: суть, особливості розрахунку і фактори, що його визначають.
71. Роль кредиту в економічному розвитку суспільства.

72. Суть і види грошових реформ. Особливості проведення грошової реформи в Україні.
73. Суть і форми прояву інфляції, її основні види.
74. Суть кредиту як економічної категорії, специфіка його руху, суб'єкти і об'єкт кредитних відносин.
75. Сформулювати трансакційний варіант кількісної теорії грошей, основні положення, рівняння обміну, позитивні і негативні риси.
76. Сформулювати закон грошового обігу, визначити умови і можливості підтримання стабільності грошового обігу в країні.
77. Сформулювати основні положення, позитивні риси та недоліки номіналістичної теорії грошей, вказати представників.
78. Сформулювати поняття грошової емісії. Визначити характерні ознаки емісії повноцінних грошей, її переваги і недоліки.
79. Сформулювати поняття грошової маси. Дати порівняльну оцінку активної і пасивної грошової маси та її ролі в економіці
80. Сформулювати поняття грошової системи та дати характеристику її елементів.
81. Сформулювати поняття і характерні ознаки грошового обігу та дати характеристику його суб'єктів.
82. Сформулювати поняття та основні напрями антиінфляційної політики.
83. Сформулювати поняття швидкості обігу грошей, порядок її розрахунку та визначити фактори, що на неї впливають.
84. Сформулювати сутність Кембріджської версії кількісної теорії грошей, основне рівняння, положення, представники, переваги і недоліки.
85. Форми і види кредиту, їх класифікація та взаємозв'язок.
86. Характеристика основних причин інфляційних процесів. Поняття інфляції попиту та інфляції витрат.

ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ТА МЕТОДИ ДЕМОНСТРУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

У процесі вивчення дисципліни «Гроші та кредит» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- розрахункові та розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконання завдань та досліджень;
- оцінювання результатів КППЗ;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- ректорська контрольна робота;
- екзамен.

Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Гроші та кредит» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2 (ректорська контрольна робота)	Заліковий модуль 3 (підсумкова оцінка за КПЗ)	Заліковий модуль 4 (екзамен)
20%	20%	20%	40%

Шкала оцінювання:

За шкалою Університет у	За національно ю шкалою	За шкалою ECTS
90–100	Відмінно	A (відмінно)
85–89	Добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	Задовільно	D (задовільно)
60–64		E (достатньо)
35–59	Незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

«Відмінно» (90-100 балів) – студент добре розуміє суть грошей як економічної категорії, може обґрунтувати основні передумови та необхідність їх появи, дати детальну характеристику функцій грошей, чітко пояснює роль грошей у ринковій економіці; може ґрунтовно сформулювати положення основних теорій грошей; добре розуміє поняття грошового обігу та грошової маси, а також їхньої структури, грошових потоків, чітко формулює їх класифікацію, може детально пояснити механізм первинної та вторинної грошової емісії; добре розуміє суть та особливості функціонування грошового ринку, його суб'єкти та структуру; чітко знає суть грошової системи та її елементів, може детально охарактеризувати основні типи грошових систем та їх еволюцію, розкрити суть державного регулювання грошової сфери; добре розуміє поняття інфляції, її причин, форм прояву та видів, а також суть, цілі та різновиди грошових реформ; може чітко пояснити суть та необхідність кредиту, детально охарактеризувати його форми та види, принципи організації кредитних відносин, ґрунтовно розуміє поняття функцій кредиту та економічну природу позичкового процента, може дати чітку характеристику основних теоретичних концепцій кредиту; добре володіє поняттям кредитної системи та її складових елементів, може детально розкрити такі поняття, як банк, банківська система, центральні та комерційні банки, а також спеціалізовані небанківські фінансово-кредитні установи, може пояснити, що таке стійкість банківської системи та механізм її забезпечення; чітко пояснює поняття валюти, валютної системи та валютних відносин, наводить їхні різновиди, глибоко розкриває суть валютного курсу та валютного ринку, детально

характеризує платіжний баланс та міжнародні розрахункові операції, наводить основні види міжнародних валютно-кредитних організацій, особливості їх створення та основні функції у світовій валютній системі.

«Добре» (75-89 балів) – студент розуміє суть грошей як економічної категорії, може дати характеристику функцій грошей, пояснює роль грошей у ринковій економіці; може сформулювати положення основних теорій грошей; розуміє поняття грошового обігу та грошової маси, грошових потоків, формулює їх класифікацію, може пояснити механізм грошової емісії; розуміє суть та особливості функціонування грошового ринку, його суб'єкти та структуру; знає суть грошової системи та її елементів, може охарактеризувати основні типи грошових систем; розуміє поняття інфляції, її причин, форм прояву та видів, а також суть та різновиди грошових реформ; може пояснити суть кредиту, охарактеризувати його форми та види, принципи організації кредитних відносин, розуміє поняття функцій кредиту та економічну природу позичкового процента, може дати характеристику основних теоретичних концепцій кредиту; володіє поняттям кредитної системи та її складових елементів, може розкрити такі поняття, як банк, банківська система, центральні та комерційні банки, а також спеціалізовані небанківські фінансово-кредитні установи; пояснює поняття валюти, валютної системи та валютних відносин, розкриває суть валютного курсу та валютного ринку, характеризує платіжний баланс та міжнародні розрахункові операції, наводить основні види міжнародних валютно-кредитних організацій та основні їх функції у світовій валютній системі.

«Задовільно» (60-74 бали) – студент розуміє суть грошей як економічної категорії, може дати характеристику функцій грошей; може сформулювати положення основних теорій грошей; розуміє поняття грошового обігу та грошової маси, грошових потоків, може пояснити механізм грошової емісії; розуміє суть грошового ринку, його суб'єктів та структури; знає суть грошової системи та її елементів; розуміє поняття інфляції, її видів, а також суть та різновиди грошових реформ; може пояснити суть кредиту, охарактеризувати його форми та види, розуміє поняття функцій кредиту; володіє поняттям кредитної системи та її складових елементів; пояснює поняття валюти, валютної системи та валютних відносин, розкриває суть валютного курсу та валютного ринку, наводить основні види міжнародних валютно-кредитних організацій.

«Незадовільно» (нижче 60 балів) – студент не в змозі розкрити базових понять, що стосуються суті грошей як економічної категорії, не може дати характеристику функцій грошей; не може сформулювати положення основних теорій грошей; не розуміє поняття грошового обігу та грошової маси, грошових потоків, не може пояснити механізм грошової емісії; не розуміє суті грошового ринку, його суб'єктів та структури; не знає суті грошової системи та її елементів; не розуміє поняття інфляції, її видів, а також суті та різновидів грошових реформ; не може пояснити суті кредиту, охарактеризувати його форми та види, не розуміє поняття функцій кредиту; не володіє поняттям кредитної системи та її складових елементів; не пояснює поняття валюти, валютної системи та валютних відносин, не розкриває суті валютного курсу та

валютного ринку, не може навести основних видів міжнародних валютно-кредитних організацій.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Белова І. В. Дослідження грошово-кредитного ринку: навчальний посібник. Суми : Сумський державний університет, 2020. 147 с.

Глуценко С. В. Гроші, кредит, кредитний ринок: навчальний посібник. Київ: НаУКМА, 2015. 204 с.

Гроші та кредит: підручник / за наук. ред. М. І. Савлука. 6-те вид., перероб. і доп. Київ: КНЕУ, 2011. 589 с.

Гроші та кредит: підручник / за ред. д.е.н., проф. О.В. Дзюблюка. Тернопіль. ТНЕУ, 2018. 892 с.

Дзюблюк О. В. Еволюція ролі золота у сучасній монетарній системі. *Банківська справа*. 2020. №1. С. 3-26.

Дзюблюк О. В. Основні тенденції і перспективи готівкового грошового обігу в епоху цифровізації економіки і банківської справи. *Банківська справа*. 2021. №2. С. 3-27.

Дзюблюк О. В. Сучасні аспекти електронних грошей в умовах цифровізації банківського бізнесу. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2020. №2. С. 76-93.

Дзюблюк О. В. Теоретико-методологічні підходи до визначення сутності грошей як економічної категорії. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2018. №2. С. 21-35.

Дзюблюк О. В. Теоретичні аспекти визначення вартості грошей залежно від їх форм в обігу. *Світ фінансів*. 2018. №1. с. 82-94.

Дученко М. М., Єрешко Ю. О., Шевчук О. А. Гроші та кредит: навчальний посібник. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. 108 с.

Іванчук Н. В. Гроші і кредит: навчальний посібник. Острого: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2021. 332 с.

Коваленко Д. І. Гроші і кредит: теорія і практика: Навчальний посібник. Київ: Ліра-К, 2015. 360 с.

Коренюк П. І., Коренюк Л. В., Левандівський О. Т. Гроші і кредит: навчальний посібник. Кам'янське: ДДТУ, 2019. 402 с.

Монетарні важелі стимулювання розвитку економіки України: глобальні виміри та національні інтереси: монографія / за ред. д. е. н., проф. О. В. Дзюблюка. Тернопіль: Осадца Ю. В., 2021. 300 с.

Світлична В. Ю. Гроші і кредит: підручник. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2020. 191 с.

Сушко Н. М. Гроші та кредит: Навчальний посібник. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. 384 с.

Трансформація банківської системи у контексті глобалізаційних викликів: монографія / за ред. д.е.н., проф. О. В. Дзюблюка. Vienna: Premier Publishing s.r.o. Vienna, 2018. 364 с.

Фергюсон Н. Еволюція грошей: Фінансова історія світу / пер. з англ. Київ: Наш формат, 2017. 384 с.

- Шевчук І. Л., Ставерська Т. О., Жилиякова О. В. та ін. Гроші та кредит: навчальний посібник. Харків: Видавець Іванченко І.С., 2018. 271 с.
- Щетинін А. І. Гроші та кредит: підручник. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 440 с.
- Adrian, T., Laxton, D., Obstfeld, M. Advancing the frontiers of monetary policy. Washington, DC: International Monetary Fund, 2018. 279 p.
- Arvidsson, N. Building a cashless society: the Swedish route to the future of cash payments. Stockholm: Royal Institute of Technology, 2019. 96 p.
- Battilossi, S., Kazuhiko, Y. Handbook of the history of money and currency. Singapore: Springer Nature Singapore Pte Ltd. 2020. 1094 p.
- Brunnermeier, M. K. The euro and the battle of ideas. Princeton: Princeton University Press, 2016. 310 p.
- Eichengreen, B., Mehl, A., Chițu, L. How global currencies work: past, present, and future. Princeton: Princeton University Press, 2018. 270 p.
- Frieden, J. A. Currency politics: the political economy of exchange rate policy. Woodstock: Princeton University Press, 2015. 301 p.
- Homburg, S. A Study in monetary macroeconomics. Oxford: Oxford University Press, 2017. 205 p.
- Ingrao, B., Sardonì, C. Banks and finance in modern macroeconomics: a historical perspective. Northampton: Edward Elgar Publishing, Inc., 2019. 281 p.
- Kamruzzaman, P. Dollarisation of poverty: rethinking poverty beyond 2015. New York: Macmillan Publishers Limited, 2015. 101 p.
- King, B. Bank 4.0: Banking everywhere, never at a bank. Chichester: John Wiley & Sons, 2019. 344 p.
- Kleer, R. A. Money, politics, and power. New York: Routledge. 2017. 236 p.
- Makin, A. J. International money and finance. New York: Routledge. 2017. 203 p.
- Mishkin, F. S. The economics of money, banking, and financial markets, 13th edition. New York: Pearson Education Limited, 2022. 717 p.
- Moenjak, T. Central banking: theory and practice in sustaining monetary and financial stability. Singapore: John Wiley & Sons Singapore Pte. Ltd., 2015. 318 p.
- Muzio, T. D., Robbins R. H. An anthropology of money: a critical introduction. New York: Routledge, 2017. 139 p.
- Orrel, D., Chlupaty, R. The Evolution of Money. New York: Columbia University Press, 2016. 309 p.
- Rauchway, E. The money makers: how Roosevelt and Keynes ended the Depression, defeated fascism, and secured a prosperous peace. New York: Basic Books. 2015. 337 p.
- Riley, T. A., Kulathunga, A. Bringing E-money to the poor successes and failures. Washington, DC: International Bank for Reconstruction and Development, 2017. 220 p.
- Rogoff, K. J. The curse of cash. Princeton University Press: Princeton, 2016. 283 p.
- Simpson, T. D. Financial markets, banking, and monetary policy. Hoboken: John Wiley & Sons, 2014. 366 p.

Навчально-методичне видання

Дзюблюк Олександр Валерійович, Чайковський Ярослав Іванович

**Методичні вказівки
з вивчення навчальної дисципліни
«Гроші та кредит»**

Комп'ютерний макет *В. Шпака*

Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Друк на дублюванні. Зам. № 3-01/06/2022
Умов.-друк. арк. 1,6. Обл.-вид. арк 1,8.
Тираж 50 прим.

Віддруковано ФО-П Шпак В. Б.
Свідоцтво про державну реєстрацію № 073743
СПП № 465644
тел. 8 097 299 38 99, 8 063 300 86 72
E-mail: tooums@ukr.net

